

EPILOGUS

Utószó az "Aranybulla" jelentőségét méltató írásokhoz

Úgy az emigrációs, mint bizonyára az otthoni sajtótermékek is kimerítően foglalkoztak a II. Endre királyunk által 1222-ban kibocsátott, a jogtörténetben *Aranybulla* néven ismert szabadságlevél jelentőségével, mely okirat a rajta elhelyezett arany pecsétről kapta az Aranybulla nevet.

A nevezetes okirat 750. évfordulóján, tavaly, újságjaink, folyóirataink mindent megírtak róla. Megtudhatta az olvasó, hogy az országot I. István király óta előzőnlő idegenek politikai és pénzügyi zsarolásai, erőszakoskodásai, a zilált közbiztonsági és közigazgatási viszonyok, a szükségtelen kereszteshadjárat, főképpen pedig a királyné — Merani Gertrud — erkölcstelen tivornyai, cselszövései és az őt körülvevő idegenek harácsolásai annyira felfokozták az általános elégedetlenséget, hogy az 1222 tavaszán Székesfehérvárott összegyűlt hatalmas tömeg, köztük a nemzeti érzésű főurak, királyi szervisek, köznemesek és alsópapság, továbbá a városi polgárság képviselői nyíltan követelték "a régi jogok" visszaállítását. Az elégedetlenség oly elemi erővel tört ki, hogy a király kénytelen volt a 31 szakaszból álló alkotmánylevelet kiadni.

Az Aranybulla nemcsak magyar, hanem európai szempontból is nagy jelentőségű jogalkotás volt, melyet a Földnélküli János angol király által kibocsátott Magna Charta csak hét évvel előzött meg.

A Magna Chartát történészeink mindig úgy állítják be mintha az lett volna a világ, vagy legalábbis Európa első alkotmányos jogalkotása, szerényen megelégedve a mi Aranybullánknak a második helyével. Sőt azt is feltételezik, mintha az Aranybulla megszövegezését a Magna Charta ismerete inspirálta volna. *Ez azonban teljesen téves fel fogás.* A forradalmárok nem a nyugati mintájú kiváltságlevelek lekopírozását, hanem az ősi jogok visszaállítását követelték. Nagyon érdekes megtudni, hogy mik lehettek ezek a

"hagyományos ősi jogok"? *Történészeink nagyon jól tudják, hogy az nem lehetett más, mint a pusztaszeri alkotmány; a "SZER", mely az angol Magna Chartát pontosan 322 évvel előzte meg.* Ez utóbbi tényről azonban mélyen hallgattak a cikkírók, átengedve a jogalkotás eme formájának elsőbbségét a "nyugatnak", beleesve ugyanabba a hibába, mint kereszténységünk esetében, miszerint Szent István királyunk előtti Egy Istent imádó keresztényhitünk "pogányság" volt. Ugyanezen alapon úgylátszik, nem tekintik jogalkotásnak sem a "Vérszerződést", sem a "Szert", merthízen azok "pogány" alkotások voltak. Eme tévesen felfogott keresztény szemlélet diktálta kegyes mellébeszélések kiigazításaként legyen szabad itt ismertetnem Árpádházi nemzeti jogalkotásunk alapját, a "Vérszerződést" és az abból eredő első európai alkotmányt, a "Szer"-t.

Előre kell bocsátanom, hogy az I. István király előtti időkből hazai írásos emlékeink nem maradtak fenn, mert mint Zajti Ferenc írja, "...az ezredik évben mindent elégették, ami múltunkra vonatkozott". A Szilassy család levéltárából Vitéz András rozsnói kanonok által közölt latin nyelvű oklevél a következőkről tudósít: "I. István király titkos tanácsbelijeivel aláírott és törvénné lett rendelet, mely értelme szerint Domonkos esztergomi érseknek az magyar keresztény egyháznál leendő keresztülvitel és egyúttal általa II. Szilveszter pápa tanácsolása folytán határozottatott, hogy az magyarok által használt régi magyar betűk és vésetek... továbbá, hogy az egyházakban található pogány betűkvelí feliratok és imakönyvek... tűz és vassal pusztítottassanak el, hogy azok kiirtásával az pogány vallásra emlékezés, visszavágyódás megszüntetődjék." "Jelzet: "Vatican 1000. IX. bal. Die festo Jakx. Ap." (Közli Magyar Adorján: Nap Fiai.) Hasonló értelemben ír Bizoni Károly történész is a múlt században mondván, hogy "Őseinket irottaik-

ra nézve rémes csapás érte Pannoniában lett letelepedésük után, mert itten a magukkal Európába kihozott okleveleik és irataik elhamvasztattak, miután itten eleink a keresztény vallásra térítették." De e "keresztényi" cselekedetek lángja még I. István király halála után is magasan lobogott, mert a Csiki Krónika szerint "I. Béla királyunk elrendelte a még fellelhető ősi iratok elégetését."

Hiába volt azonban a Pápa és az egyház minden buzgolkodása a magyar írott emlékek megsemmisítésére, mert a külföldi, főleg bizánci krónikákban, sőt a vatikáni levéltárban is maradtak fenn olyan adatok, melyeknek alapján későbbi krónikásaink ki tudtak hámozni legalább részleteket a "térítés" előtti dicső magyar történetre vonatkozóan. IV. Béla királyunk Névtelen Jegyzője "A Magyarok Tetteiről" szóló könyvében hivatkozik egy előbbi korból származó krónikára, mert művét úgy kezdi; "...miként az az esztendőkről szerinti krónikákban megvagyon...". Kézai Simon mester krónikája és a Budai Krónika szerkezete is arról tanúskodik, hogy adataikat régebbi forrásokból merítették. Későbbi történészek, mint Horváth Mihály püspök is, már külföldi származású adatokat is feldolgoztak. Lássuk tehát, mit tudunk ezekből feltárni a Vérszerződésre és a Szerre vonatkozólag.

Béla király Névtelen Jegyzője így kezdi könyvét (Szabó Károly fordítása latinból): "Urunk születésének nyolczszáznolczvannegyedik esztendejében, miként az esztendőkről szerinti krónikákban megvagyon, a hét fejedelmi személy, kiket Hét Magyarnak nevezünk, megindult a scythai földről nyugat felé"... (Majd Horváth Mihály fordításában folytatva): "Választásuk Pannonföldre esett, mert nemzeti hagyományaik, ősmondáik szerint, az volt egykoron a nagy Etele (Attila) király földje, kinek nemzetségéből származott Álmos, Árpád atyja." Utközben a Fekete-tenger északi partvidékén, a mai Kiev—Charkow—

Odessa közötti területen, melyet Etelköznek neveztek, pihenőre és minden dolgaik rendbeszedésére megtelepedtek. Újboli elindulás előtt itt választották meg a hét törzsből álló szövetség fővezéréül Árpádot, Álmos fiát..." És itt kötötték meg az úgynevezett Vér-, vagy alapszerződést, mely a nemzeti élet és állam fejlődésére, minden időre elhatározó befolyással lőn, mert ezen hat pontból álló szerződésben, mint első alapköveken, fejlett ki utóbb a nemzeti alkotmány." (Írják Horváth M. és Kerékgyártó Árpád.)

AZ ETELKÖZI VÉRSZERZŐDÉS PONTJAI A KÖVETKEZŐK:

1. Amíg Árpád és maradéka él, a nemzet mindig Árpád véreből fog vezérré választani.

2. Amit közös erővel szerzendének, abban mindnyájan közösen részesüljenek.

3. Miután a fők (főnökök) szabad akaratból választották Árpádot és utódait a nemzet fejedelmévé, sem maguk, sem utódaik soha ki ne zárássanak a fejedelem tanácsából, az ország kormányából.

4. Ha maradékaik közül valaki hűtlenné válnék a fejedelem iránt, vagy viszályt támasztana közte és vérrokonai között; a bűnösnek vére folyjon, mint az ő vérek folyt az eskünél, melyet Árpáddal együtt végrehajtottak.

5. Ha e szerződést valaki, akár a vezér, akár a fők utódai közül valaha megszegné: örök átok essék rá.

6. Aki a nemzeti gyűlésekre megjelenni nem akar: ketté hasíttassék.

A történelmi források által megőrzött eme rendkívül nevezetes két esemény, biztos felvilágosításul szolgál arra nézve, hogy a magyar nemzet, már a IX. század végső negyedétől kezdve tartott törvényhozó gyűléseket, alkotott azokon törvényeket, és így több, mint ezer éve gyakorolja a törvényhozás jogát. A Vérszerződés, mint "ősi jogalkotmány" képezte alapját a későbbi alkotmányos törvényeknek, így a pusztaszeri alkotmánynak is, mely több kritikai számítás figyelembe véve 896-ban lehetett. Ez utóbbi eseményről Béla király névtelen jegyzője, Anonymus, könyvének XL. fejezetében a következőket írja:

"Árpád vezér és vitézei pedig a Zalánon nyert diadal után, Alpár mezejéről megindulván, az úgynevezett Körtvélytó mocsárhoz jövének és ott maradtak a Gyümölcsény erdő mellett harmincnégy napig. És azon a helyen a vezér és nemesei

megállapították az ország minden szokásos törvényeit és minden igazait — miképpen szolgáljanak a vezérnek és előkelőinek, vagy miképpen tegyenek törvényt minden elkövetett véték fölött... És azon helyet, hol mindezeket elrendezték vala, a magyarok tulajdon nevökön SZER-nek nevezték, mivelhogy ott vették szerbe az ország minden dolgát."

A SZER részletes szövege — a szentistváni könyvégető buzgolkodás miatt — nem ismeretes, de a tárgyi felsorolásból és abból a tényből, hogy az azt alkotó országgyűlés harmincnégy napig tartott, azt és a vele együtt alkotott köztörvényeket és végrehajtási útásításait igen részleteseknek kell tekintenünk. Jelentőségükről idegen történészek és krónikások is méltán megemlékeznek.

J. A. Fressler például így írja le a nagy jogi tény:

"Pusztaszerre gyűjté Árpád... a törzsfőket s a nép előkelőit és nemeseit, hogy mint az alapszerződés (a Vérszerződés) kívánta, velök egyetértőleg és közösen, a társadalmi alkotmányt s kölcsönös viszonyokat a szabadok, nemesek és előkelők között törvényesen és akként meghatározzák, amint a korszellem és a magyaroknak akkor még inkább szigorú, mint szelid erkölcsi kívánták. Mi tartassék bűnnek és mi legyen annak büntetése, szintén meghatározottatott. 34 napon át tartott ezen gyűlés, előképe a későbbi országgyűléseknek."

J. Ch. Engel a következőket írja: "Az ősmonda jelzi néhány vonással ama szervezést, melyet az ország kormányzása tekintetében Pusztaszeren megállapítottak. A magyarok bejövetele által ugyanis a föderatív alkotmány nagy változáson ment át."

Fent közöltekből láthatjuk, hogy nem az Aranybulla, sőt nem is a Magna Charta volt a magyar nemzet, illetve Európa első alkotmánya, hanem a Vérszerződés alapján alkotott pusztaszeri alkotmány, a SZER. Ft. Göndöcs Benedek apátúr "Pusztaszer" c. könyvében azt írja: "Honszerző őseink Pusztaszeren tartották e hazában első nagy nemzetgyűlésüket, az újonnan alakult viszonyokhoz képest kibővítve az etelközi alapszerződést (Vérszerződést), s alkotva azon legelső törvényeket, melyek alapját képezék Szent István írott törvényeinek, amelyek később a kor kívánalmaihoz képest idomítva, mint a magyar nemzet alapjogai és törvényei nyertek szentesítést II.

Endre király Aranybullájában, mely Magyarország szabad alkotmányának örök hatályú királyi hitlevele."

Szabó Károly "A magyar vezérek kora" c. munkájában azt írja: "Mind a magyar büszke önérzettel mutathat e természetes józan ész szülte alkotmányra a IX. században, mikor még Európának... (más)... nemzetei ehhez hasonló nemzeti egységgel és polgári alkotmánnyal nem dicsekedhettek."

Miért van hát az, hogy jelenkori íróink nem adnak megfelelő helyet a pusztaszeri alkotmánynak, a SZER-nek, hanem a 322 évvel később alkotott angol Magna Chartát helyezik előtérbe mondván, hogy az az Aranybullát hét évvel megelőzte. A felelet erre a kérdésre az ún. "ezeréves" tanítási módszerben kell keresnünk, amelyet leginkább néhai jó Padányi nyomán úgy fejezhetünk ki, hogy a felettünk uralkodó kategóriának szükségé volt a nyugati nagyság és a magyar törpe-ség hazug kihangsúlyozására egy kollektív magyar kisebbségi érzés kialakítása és fenntartása céljából. Ennek eredménye képpen ha fegyverrel nem is, de lelki terrorral le tudták győzni a nemzetet és mialatt mi "Európa Védőbástyája" szerepünkben tetszelegtünk, szomszédaink csendes beszivárgásokkal többnyelvűvé tették a nemzetet, végrehajtva Szent Istvánnak Imre fiához intézett végrendeletét, melyet az "Intelmek"-ben úgy fejezett ki, hogy "gyenge az egynyelvű és egy erkölcsű nemzet", megvetve ezzel alapját a trianoni országcsontkításnak. Mert ha azt rendelte volna el, hogy aki a magyar föld kenyerét eszi, vagy aki Magyarországon hivalt visel, az köteles magyarul beszélni és magyar iskolába járni, akkor ma a Kárpátmedencében nem volnának nemzetiségek és nem lett volna trianon. Az "Intelmek" szelleméből fakadt az a fonák helyzet, hogy volt idő — több évszázad — amikor Magyarországon, aki nem beszélt németül, vagy latinul, az nem tudott semmiféle hivatalos ügyet elintézni.

De ide kívánczik az elmagyartalanításnak az a kárhozatos ténye is, hogy I. Rákóczi György, a "bibliás fejedelem" az Erdélybe bevándorló oláhoknak — bár azok írni olvasni nem tudtak — román nyelvű bibliákat nyomatott és román iskolákat létesített. A magyar iskolákról azonban "elfeledkezett" és így a magyar jobbágy is kénytelen volt gyermekét

román iskolába járatni. A nyelv átvétel pedig mindig beolvadással jár. Nem hallgathatom el az egyház magatartását sem, mert amint Nemes Várady Imre írja, az egyház is úgy tartotta, hogy egy katolikus inkább házasodjon egy románval, mint reformátussal vagy unitáriussal. Az ilyen házasságból az utódok már románok lettek. Nem volt más a helyzet a többi nemzetiségeink tekintetében sem. Ide vezetett az "Intelme" több nyelvű és több erkölcsűsége, mellyel szemben a "legnagyobb magyar" intelme már későn jött; "Nyelvében él a nemzet."

Különös "eset" nemzetiségeink között a zsidóság, mely megtanulta ugyan nyelvünket, át is vette kultúránkat, sőt műveléséhez hozzá is járult és mégis megmaradt zsidónak. Ennek oka az ő saját nemzeti vallásában keresendő. Akármerre vetette is a sors, ha nyelvi rokont nem is, de hitsorsost mindenütt talált és a vallás szorosabb kapocs volt még a nyelvi és kulturális azonosságnál is. Ezért nem kell félnie a zsidóságnak a beolvadástól. Lehet bármilyen állampolgár, beszélhet bármilyen nyelven, mégha zsidóul nem is, mégis megmarad zsidónak.

Mindezekből mi, hazánktól távol szakadt magyarok, szomorú következtetést vonhatunk le. "Nekünk nincsen ilyen megtartó saját nemzeti vallásunk" és ha nem lesz, már a harmadik generációban a felszívódás lesz a végünk.
